



NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Teisėjų tarybai

2013-07-20 Nr. 4R-1943-(1.17)

DĖL BENDROJO KVALIFIKACINIO EGZAMINO ASMENIMS, SIEKiantiems TAPTI TEISĖJais, PROKURORais IR ADVOKATAIS

Teisingumo ministro 2013 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. 1R-137 „Dėl darbo grupės sudarymo“ (Žin., 2013, Nr. 48-2416) buvo suformuota darbo grupė Bendrojo kvalifikacinio egzamino asmenims, siekiantiems tapti teisėjais, prokurorais ir advokatais, koncepcijai parengti. Teisėjų taryba (toliau – Taryba) 2013 m. birželio 28 d. posėdžio metu buvo informuota apie darbo grupėje svarstomus klausimus, prokurorų ir advokatų atstovų nuomonę šiais klausimais. Tarybos, kaip vykdomosios teismų savivaldos institucijos, buvo paprašyta pateikti nuomonę dėl bendrojo kvalifikacinio egzamino asmenims, siekiantiems tapti teisėjais, prokurorais ir advokatais (toliau – bendrasis egzaminas).

Nacionalinė teismų administracija, apibendrinusi Tarybos narių elektroniniu paštu pateiktas nuomones, Tarybos nuomonę dėl bendrojo egzamino įteisinimo siūlytų grįšti žemiau išdėstyta pozicija.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – Konstitucinis Teismas), analizuodamas pretendentams į teisėjus teisinio išsilavinimo reikalavimus nustatančių teisės normų atitiktį Lietuvos Respublikos Konstitucijai, suformavo oficialią konstitucinę doktriną, kuri, mūsų nuomone, svarbi, aktuali ir paminėtina svarstant bendrojo egzamino klausimus. Konstitucinis Teismas 2008 m. vasario 20 d. nutarime (toliau – nutarimas) pažymėjo, jog „<...> teisinėje valstybėje sprendžiant bylas (teisinius ginčus), kuriose šalims paprastai (o sudėtingose bylose beveik visada) atstovauja profesionalūs teisininkai, paskutinis žodis visuomet priklauso teismui <...>“. Dėl šios priežasties „<...> brandžios teisinės kultūros kraštuose pripažįstama, kad teisėjų veikla nubrėžia gaires visai teisininko profesijai ir teisei praktikai šalyje. Todėl negali kelti abejonių tai, kad asmenims, siekiantiems būti teisėjais, teisinėje valstybėje – o Lietuvos Respublikos Konstitucijoje yra *expressis verbis* įtvirtintas teisinės valstybės siekis – gali ir turi būti keliami kuo didžiausi profesinės kvalifikacijos, taip pat ir teisinio išsilavinimo, reikalavimai (net jeigu tokie didžiausi profesinės kvalifikacijos reikalavimai nėra keliami kitiems teisininko profesijos atstovams); jeigu tokie aukščiausi profesinės kvalifikacijos, teisinio išsilavinimo reikalavimai pretendentams į teisėjus nebūtų keliami, būtų sudarytos prielaidos teismų darbui tapti mažiau efektyviam ir suprastėti jo kokybei, pažeisti asmens teisės, laisvės, teisėtus interesus, įvairias Konstitucijoje įtvirtintas, jos ginamas ir saugomas vertybes; apskritai būtų sudarytos prielaidos tam, kad teismų, kurių teisėjais buvo paskirti asmenys, neturintys būtinos profesinės kvalifikacijos, vien formaliai vykdomas teisingumas nebūtų toks teisingumas, kurį įtvirtina, saugo ir gina Konstitucija.“ Konstitucinis Teismas nutarime taip pat atkreipė dėmesį į tai, jog „<...> į teisėjus pretenduojantiems asmenims, įgijusiems visavertį aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, negali būti nustatyta dar kokia nors papildoma patikra, kad būtų išsiaiškinta, ar jie tikrai yra įvykdę visaverčiam aukštajam universitetiniam teisiniui išsilavinimui keliamus reikalavimus.“ Kita vertus, „<...> Konstitucija nedraudžia nustatyti tokios asmenų, siekiančių tapti teisėjais, korpuso formavimo tvarkos, kai asmenys, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą ir



pretenduojantys tapti teisėjais, turi išlaikyti specialų egzaminą ar egzaminus, kai yra patikrinama, ar asmuo turi pakankamai profesinių žinių, kad galėtų dirbti teisėjo darbą.“

Atsižvelgdami į Konstitucinio Teismo išaiškinimus, manome, jog, vertinant bendrojo egzamino įteisinimo galimybes, turi būti atsižvelgiama į šiuos reikalavimus:

– pirma, asmenų, pretenduojančių tapti teisėjais, egzaminas savo tikslais, turiniu, forma ir procedūra negali būti skirtas papildomai patikrai, ar egzaminą laikantis asmuo įvykdė reikalavimus, keliamus įgytam teisiniam išsilavinimui, kurį, vadovaujantis teisės aktais, turi būti įgiję į teisėjo pareigas pretenduojantys asmenys;

– antra, egzaminavimu turi būti siekiama patikrinti ne bet kokių, o būtent specialių sėkmingam darbui teisėju būtinų profesinių žinių turėjimą.

Laikantis aukščiau minėtų reikalavimų vykdomas egzaminas tiek teisiniu reglamentavimu, tiek jo praktinio įgyvendinimo mechanizmu turėtų užtikrinti, jog teisėjais siekiantys tapti asmenys būtų aukščiausios teisinės profesinės kvalifikacijos. Tai yra, teisėjais siekiančių tapti asmenų aukščiausiai profesinei kvalifikacijai užtikrinti turėtų būti sudarytos ne tik teisės normomis įtvirtintos formalios sąlygos, bet ir užtikrinta patikima bei veiksminga jų įgyvendinimo procedūra. Egzaminas neturėtų tapti formaliu ir savitiksliu. Atsižvelgdami į tai ir į Konstitucinio Teismo suformuotą praktiką, manome, jog egzaminas, kurio metu tikrinama, ar pretenduojantys tapti teisėjais asmenys turi pakankamai profesinių teorinių bei praktinių žinių, kad galėtų dirbti teisėjo darbą, turi būti rengiamas ir vykdomas dalyvaujant teisėju profesinei bendruomenei.

Atkreiptinas dėmesys, jog Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. liepos 2 d. priimtais Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo pakeitimais (Žin., 2013, Nr. 79-3999) buvo įtvirtintas reikalavimas išlaikyti advokatų veiklos organizavimo egzaminą, jei advokatu pageidauja būti asmuo, turintis ne mažesnę kaip septynerių metų teisėjo darbo stažą, dešimties metų prokuroro darbo stažą, yra teisės krypties socialinių mokslų daktaras ar habilituotas daktaras arba iš praktikuojančių advokatų sąrašo tam tikrais pagrindais išbrauktas asmuo. Šie Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo pakeitimai rodo, jog egzistuoja susiklosčiusios praktikos suformuotas poreikis užtikrinti, kad ir atitinkamą teisinę profesinę kvalifikaciją bei praktinio darbo patirtį turintys asmenys būtų pasirengę dirbti būtent konkrečios teisininko profesijos, šiuo atveju advokatų, darbą.

Taip pat akcentuotina, jog laikantis aukščiau minėtų reikalavimų vykdomas bendrasis egzaminas neturi sudaryti finansinių, organizacinių prielaidų asmenų teisės laikyti šį egzaminą ribojimui (pvz., dėl egzamino laikymo mokesčio dydžio, retai vykstančių egzaminų ir dėl to susidarančių norinčių jį laikyti eilių ir pan.). Manome, bendrasis egzaminas turėtų skatinti jame dalyvauti kuo daugiau asmenų, skatinti jų konkurenciją, į teisėjų korpusą pritraukti kuo aukštesnės profesinės kvalifikacijos asmenis.

Siūloma Tarybai pritarti aukščiau pateiktai pozicijai ir apie tai informuoti darbo grupę Bendrojo kvalifikacinio egzamino asmenims, siekiantiems tapti teisėjais, prokurorais ir advokatais, koncepcijai parengti.

PRIDEDAMA. Tarybos protokolinio sprendimo projektas, 1 lapas;

Direktoriaus pavaduotoja,
atliekanti direktoriaus funkcijas



Reda Molienė